

icht toen in
garchie, die
dat alstoen
te worden
de kerken
geschied is,
ken dan ook
in 1852 in
in 1816 on-
oren te heb-
wettig at-
619; en 4.
ide gelij-
Oosterich
rij land in-
instelt; dese
den, tot ze
en nu tot
bt ge mijn
ijzelf thans
wat u ge-
aking, maar
vraag be-
stoe te voe-
enkele
der Syno-
getrokk
ngetrokk
strekke om
kel om de
vergroeten-
de niet-in-
16 betref-
1816 en
ren, dat v-
Genoot-
nu onder
stgeleiden
de genoot-
sleppen,
deze lotz-
hten, staat
men zoo-
van dese
et, tot aan
allengs een
choven.
evens reeds
it gefeicht.
helder zag,
eft in 1874
lden eisch
sch volge-
niet.
onpartijdig
bij arrest
ngeldigheid
worden uit-
k is ieder,
voelt, dat
wekelijks
vinistische
n brengen,
en buiten
plicht en
tegen
eren.
men vrij.
kerken ont-
det buiten
roomschen
chien nog
ank, door
Nog, in de
te vestigen
ere god-
indien de
willen at-
uden heb-
n anderen
Gerefor-
leeraars
voor de
chtere en
loed niet
tisten en
nog niet
zich ooit
het doop-
opt aan-
aristieke
s, hoewel
lenkelijks
deze ver-
ar trouw
is, een
k in het
over den
gerekend
ieren be-
kerken
t betoog
d en an-
op te
schgezin-
de Chris-
genover
mers on-
er denkt
sch be-
Roep
g aan te
adacht.
uit, dat
ontrent
kerk en
Hervor-
als zege

des Verbonds tegenover Rome, en niet minder klaar en beslist den Kinderdoop tegenover de Dooperij beleden, maar het verband tusschen het mysterie van den Doop en het mysterie van de Kerk is niet op genoegzaam duidelijke wijze bloot gelegd.

Verwerpen kon men den heiligen Doop der Roomsche kerk niet, want dan hadden Luther en Calvijn moeten beginnen met zich te laten herdoopen, en juist dit is het, wat ze in de Wederdoopers zoo streng en zoo onvoorwaardelijk hebben afgekeurd.

Hierdoor was praktisch de vraag beslist, en werd alsoo een toestand geboren, die voorged en voor altoos de verwerping van den Doop der Roomschegezinden af-sneed.

Had toch ooit eenige kerk of eenige synode den Doop der Roomschen willen verwerpen, dan zou hiermee aan heel het geslacht onzer Gereformeerde en evenzoo aan dat der Lutherische vaders den Doop ontkend zijn; zij zouden ongedoopt ten grave zijn gedaald; van het zegel des Doops verstoken zouden ze een reformatie der ziele-bare kerk begonnen hebben, zonder zelve in die zichtbare kerk te zijn ingelijfd; zij zouden ongelijk, de Wederdoopers op dat stuk gelijk krijgen; kortom, met heel ons beste verleden uit zijn meest geestelijke periode zou te breken zijn.

En toch, hoe vast het ook sta, dat geen Gereformeerde kerk ooit dien noodlottigen stap wagen zal, toch *hapt er iets*.

Hoe sterk men ook gevoelt, dat tot geen andere conclusie kan, noch mag worden gekomen, toch zou men zoo wenschen, dat een gewijzigde conclusie mogelijk ware.

Er is iets in, waartegen zeker waarheids-besef in ons gemoed opkomt.

Dat besef, de eenvoudige geloofge, zonder te weten, waar de moeielijkheid zit. Dat spraken Brakel en anderen dogmatisch uit, toen ze tot hun bedenkelijke conclusie kwamen. En datzelfde is het, wat ook thans door enkelen onder de geestverwanten van *De Roep* gevoeld wordt, die, in het minst niet uit zucht tot tegenspraak, maar om een belang, dat ze niet onder woorden kunnen brengen, zich niet dan met moeite in rijke den heiligen Doop gewonnen geven.

Natuurlijk kan, noch mag hierbij de itweg ingeslagen, die aan *Het Noorden* een oogen-blik bekoorlijk scheen. Te zeggen, dat zulk een door ketteren toebediende doop eerst later Doop wordt door de belijdenis van den gedoopte, is een betreden van het Roomsche pad. Immers, dat is het juist, wat Rome met zijn Sacrament van het Vormsel doordreef, en waarom Rome wilde, dat elk gedoopt kind, als het tot jaren van onderscheid was gekomen, nogmaals door den bisschop zou geseald worden met olie. Zelfs ligt dan in de Roomsche voorstelling altoos nog iets vertekelijks, naarden het Vormsel iets is, dat bediend wordt aan den gedoopte, terwijl in de voorstelling van *Het Noorden* de gedoopte zelf eigenlijks zijn doop tot wezenlijken Doop zou maken. En waar-maker van den heiligen Doop, dit belijdt immers *Het Noorden* van harte met ons, is niet de gedoopte, maar de Drieëenige God.

Men zal daarom o. i. wél doen, met niet langer te tornen, aan wat in de belijdenis van den heiligen Doop en door de historie onzer vaders, en door onze Formulieren, en door de volstandige praktijk aller kerken, eens voor altijd is uitgemaakt. Niet, om nu voort te over zijn bezwaren heen te stappen. Dit mag nimmer. Neen, maar om ze alsnu helder en duidelijk te formuleeren. En is dit geschied, zich met Gods Woord voor oogen de vraag te stellen, hoe deze bezwaren moeten worden opgelost. Dan kan daarop gepeinsd; dan kan hiervan studie gemaakt; dan kan het belang van den heiligen Doop den geloovigen gemeen-teleiden nader aan het harte komen; en rijpt dan eenmaal de tijd, dat er weer eens een Synode daagt die zedelijk en geestelijk recht bezit, om in naam des Heiligen Geestes te spreken, dan zal ook deze knoop ontbonden worden en ook deze stoornis verdwijnen uit ons kerkelijk belijden.

Nog, een andere opmerking voegen we hieraan toe, rakende de autoriteit, die zoo vaak aan Brakel en andere godgeleerden moet worden toegekend.

Dat Brakel hier afzonderlijk genoemd wordt is om den geheel eenigen roep, dien hij onder allen nu nog bij ons volk bezit. Brakel dankt dit aan drielei omstandig-heid. Ten eerste is er bijna geen ander onder onze oude godgeleerden, die zoo weinig schoolsch en geleerd, en zoo met kennis van het volk voor het volk geschreven heeft. Ten anderen, evenaren weinige godge-leerden hem in geestelijke, bevindelijke kennis, waarvan een geur door al zijn werken trok. En eindelijk mag niet vergeten, dat Brakel, meer dan één hunner, voor de verdediging van de rechten des Gerefor-meerden volks geleden en gestreden heeft.

Toch dient ernstig gewaakt, dat het vereeren van den mensch nimmer bij onze Gereformeerde kerken insluip, en noch onder de tijdgenooten noch onder de verstorven vaders aan iemand ooit zoodanige autoriteit zou worden toegekend, als dreef de kerk op de autoriteit der personen.

Voor al met onze godgeleerden na de worsteling, die zich in Dordrechts Synode concentreerde, moet men hiermee voorzich-tig zijn.

In Brakels dagen had de historische studie reeds merkbaar aangenomen. De stuk-ken der belijdenis kwamen lang niet meer voor in die breede opvatting, die ze in de dagen der Reformatie hadden. Met Rome was afgerekend. De Dooperij was over-wonnen. Waar toe zou men dan nog telkens in deze diepte zijn aangedaald?

Dit noopt om bij het gebruik van deze godgeleerden altoos zekere omzichtigheid in acht te nemen, zoodra ge toekomt aan de

critieke punten, die bij de Reformatie in geschil kwamen. En wilt ge daarop voor uzelf het volle, klare licht laten vallen, dan moet ge niet bij Brakel en ook niet bij Comrie te leer gaan, maar de geschriften, uit die entzaglijke worsteling voortgekomen, zelf opslaan.

Zoo, om maar één voorbeeld te noemen, wie ooit van nabij bezien heeft, wat in de eeuw der Hervorming met de Wederdoopers uitgestreden is, die kan zich zelfs geen oogenblik ophouden, bij wat Brakel en a Marck over den ketterdoop zeggen, maar voelt terstond, dat beiden meer formeel en uitwendig de zaak bespreken, dan dat ze ook maar van verre zoudens gegist hebben, wat er mee samenhangt.

Studie, studie o. Er is weer zooveel godgeleerde studie noodig!

Niet alleen om de ons overgeleverde belijdenis wel te verstaan, maar ook om voor de toekomst een antwoord op nog hangende vragen voor te bereiden.

Men heeft het nu zoo lange dagen, o, met zulk een ongenoegzaam beetje, tamelijk oppervlakkige kennis gedaan.

Dit is ook een zonde der kerk.

En een zonde, die haar eigen straf met zich brengt.

KUYPER.

Officiële Berichten uit de Ned. Geref. Kerken.

ANNA-PAULOWA. Was de boodschap van den hemelgezant in den Kerstnacht tot de herderen: „Ziet! ik verkondig u groote blijdschap!“ waar hij hun de vervulling kwam aankondigen der reeds zo lang gekoesterde hoop, ook voor de gemeente van Anna-Paulowna bood dit Kerstfeest in dubbele mate stof van groote vreugde, waar zij bij vernieuwing aan Bethlehem's knibbe nederknielen mocht, en het Kindeke in de kribbe als haar eenigen Koning begroeten. Immers, de lang gekoesterde hoop mocht zij op dit feest in vervulling zien treden, dat de banden van het knellende syno-dale juk toch mochten verbroken worden. Daar-toe kwam dan ook op den tweeden Kerstdag onze hooggeschatte consulente D. P. van Son tot ons over, die, naar aanleiding van het: „Eere zij God in de hoogste hemelen“, de gemeente bepaalde bij de ruime stof van God-verheerlijking en haar dore roeping in dezen. Ofschoon één der verkoren broeders door krankheid verhindert werd, nochtans mochten wij twee onderlingen en één diaken in hun heilig ambt bevestigd zien, en werden hartelijke woorden van bemoeiding en vertroosting tot den broeder, die ons hier in het Evan-gelie dient, gericht.

Na afloop van deze gezegende ure wachtte den kerkeraad een gewichtige arbeid, waar, onder voorzitting van den consulente, de eerste kerkeraadsvergadering gehouden werd, en voor de geheele gemeente de synodale banden werden verbroken, terwijl op de gewone wijze aan de bevoegde autoriteiten hiervan werd kennis gegeven. Ook voor ons mag het thans dus heeten: „De strik is gebroken en wij zijn ontkomen!“ Eere zij God in de hoogste hemelen! Geve de Heere op deze eerstelingen in het werk der reformatie zijn milden zegen.

Namen den kerkeraad der Ned. Geref. Kerk te Anna-Paulowna, P. KLOMP, Scriba.

Philanthropie.

(Ingezonden.)

In het *Bataviaasch Nieuwsblad* van Donderdag 15 September '87 komt een ingezonden stuk voor, waarbij ik uwe aandacht wil bepalen. Weet ge waarom? Niet alleen, omdat er iets in voorkomt aangaande een geliefden discipel en den indruk, door hem in zijne omge-ving teweeggebracht, den zending van Een-denburg; niet alleen, omdat het hier een gebeurtenis betreft, welke de Ned. Zending-vereeniging, die mij de eer schenkt in haar hoofdbestuur werkzaam te zijn, stof tot blijdschap geeft; maar omdat wij hier een oordeel hebben over zending en zendingen van een zijde, die niet gewoon is ons in dit opzicht te ver-wennen. Immers, de schrijver maakt zich dui-delijk genoeg bekend als een man, die over het Christendom oordeelt op een wijze, die hemelsbreed van de onze verschilt en zeker ook veel verschilt van die, welke de mannen huldigen, die door hem geprezen worden. Om dit te doen uitkomen hebben wij woordelijk weergegeven, wat het *Bataviaasch Nieuwsblad* ons te lezen geeft; wij hebben zelfs uitdruk-kingen, die ons pijnlijk aandoen, niet teruggehou-den. En indien dan zulk een man, die zoo over-holen zich uitsprekt, toch met zooveel waarde-ering schrijft over een werk, dat ons lief is, ligt het immers voor de hand, dat wij het onze doen om dat oordeel bekend te maken, omdat het juist daardoor een bewijs geeft van zijn heilzame betekenissen. Het werd geplaatst onder het opschrift: „Naar aanleiding der inwijding van het bedehuis der Inlandsche Christengemeente te Soekabumi“. Het luidt als volgt:

„Een eigenaardige plechtigheid verbrak heden-octend voor een oogenblik de wel wat een-tonigse sleur van het dagelijksch leven op de plaats onzer inwonning.

Het bedehuis toch der Inlandsche Christen-gemeente werd ingewijd en ter medeving en op-luistering dier plechtigheid waren onderschei-dene zending-leeraars van elders opgekomen.

Het bezit van een eigen gebouw voor de samenkomsten der Inlandsche Christenen, hoe-wel steeds wenschelijk, was een behoefte ge-worden door het voorgenomen vertrek van den zending-leeraar, den heer Van Eendenburg, naar het land Tjikembang, door de Zending-vereeniging in erfpacht verkregen, en waar men trachten wil op eigen grond een kolonie van Inlandsche Christenen te stichten.

De fondsen, voor de oprichting van het kerkje benodigd, werden grotendeels ge-vonden uit bijdragen van de Europeesche inge-zeten dezer afdeling; en dat die giften ruim vloeden, mag worden afgeleid uit de omstan-digheid, dat een zoo luttel aantal Europeanen den heer Van Eendenburg in staat stelde, den bouw aan te vangen niet alleen, maar ook dien te voltooien.

De Inlandsche gemeente, nog versterkt met

een twintigtal jongelieden van het Seminarium te Depok, was getrouw opgekomen, maar ook het Europeesch publiek liet zich niet onbetuigd en vooral zal het een goeden indruk hebben gemaakt, dat het hoofd van het plaatselijk be-stuur met gade en dochter de plechtigheid bij-woonde.

Door de heeren Van Eendenburg, Albers en Zeegers werd beurtelings het woord gevoerd in de Soendoesche en de Hollandsche talen, terwijl de toespraken werden afgewisseld door het gecombineerd gezang van Europeanen en Inlanders, wier verschillende taal echter geen oogenblik de harmonie van het geheel ver-stoorde.

De plechtigheid maakte een zeer stichtelijken indruk, en al mag ook niet worden onder-steld, dat alle Europeanen om de eenig geldige reden ter godsdiensttoefening opgingen, toch zullen velen hunner voor zichzelf hebben moeten getuigen: „Het was ons goed hier te zijn.“

Het is een onloochenbaar feit, dat de godsdiensttoefening, met kerkgebouw en prekestoel, met ritueel en psalmgezang, niet meer van onzen tijd is, maar toch brengt ze velen de gelukkige jaren der kindsheid weder te binnen, met hunne huiselijke godsdiensttoefeningen, met de ernstige vermaningen onzer vaders en de lessen van onze moeders, door liefde inge-given en in liefde verkondigd.

Ongelukkig inderdaad de mensch, die een godsdiensttoefening kan bijwonen, zonder dat zachtere aandoeningen, zij het ook slechts voor een oogenblik, de ijskorst doordringen, die het leven om het hart heeft geslagen.

Wel zullen de meesten met Faust moeten uitroepen: „Die Botschaft hör' Ich wohl, allein, mir fehlt der Glaube.“ 1) maar zij zullen toch ook, al moeten ze toegeven: „Zu jenen Sphären wag' Ich nicht zu streben, woher die holde Nachricht tönt.“ 2) er op moeten laten volgen:

Und doch, an diesen Klang von Jugend an gewöhnt, Ruft er auch jetzt zurück mich in das Leben.“ 3)

Maar al neigt ook, laat ons hopen *schijnbaar*, de Christelijke godsdienst in haar ouden vorm ten ondergang, niet aldus de zedeleer, die zich, zo lang menschen ademen, in volle kracht zal handhaven en zonder welke geen waar geluk geen berusting in de rampen en den kommer van het leven, geen troost in droefheid be-staat. Daarom is het goed, ook al verdween het oud geloof, toch de prediking der Christe-lijke leer te blijven steunen en de oprechte verkondigers van die leer in hun strijd tegen den tijdgeest te eerbiedigen en te achten, in plaats van hen tot het onderwerp te maken eener spottigheid, die steeds van slechtenmaak getuigt. Daarom ook is de zending onder de Inlanders een zaak, die al onze aandacht waardig is en op al onze achtung aanspraak kan maken. Onze roeping in Indië, van zuiver human standpunt beschouwd, behoort te zijn een veredelende en beschavende. Wat de regering en de Europeesche maatschappij in dit opzicht hebben gedaan, het is beter dit te laten rusten. Een ware ontleding en opsmoeming toch van onzen en der regering beschavings-arbeid zou waarlijk luttel aanleiding geven tot zelfverheffing.

Maar het werk der zending mag in het volle licht worden gesteld en behoeft geen onderzoek te schromen.

Reeds als een werk, waarvan de eenige driftheer „overtuiging“ is, en aan ieder baat-zuchtig doeleinde vreemd, heeft het recht op onze onverdeelde achtung. Geldt dit voor de bevolking van Nederland, die door haar offer-vardigheid dit werk mogelijk maakt, in veel hooger mate geldt het voor de uitvoerders van het zendingswerk in Ned. Indië.

Zij hebben aanspraak op onze hoogachtung, op onze eerbied, deze mannen, die, alleen gedreven door de stem van hun verheven roeping, vrijwillig en zonder meer geldelijk voordeel dan voor hun levensonderhoud noodig is, zich een leven kiezen vol ontberingen dikwijls, en steeds zonder hoop op een onbezorgden, werklozen ouderdom.

Hunne levenszaak is moeielijk en eischt, be-halve een groote mate van kennis, een onuitputtelijken voorraad van zelfverloochening en ijver; een nooit weifelende overtuiging, dat hunne beginstelen eindelijk zullen zegevieren; maar vóór alles een groote mate van zede-lijken moed. Meer dan van eenig ander om-wikkelingsproces geldt van dat, waaraan zij hunne krachten wijden, dat stilstand achter-uitgang is.

En betaalt de Europeesche maatschappij in Ned-Indië hun werkelijk de schatting, die hun toekomt? Geenszins!

De belangstelling in hun werk is uiterst gering. De wijze waarop zij arbeiden, de resul-taten, door hen verkregen, zij blijven veelal onbekend.

Temidden onzer door en door cynische maatschappij, ondervinden zij meestal onverschilligheid, dikwijls spot en haat van anders-denken, waardering slechts zelden.

En wij hebben ongelijk, groot ongelijk, hen niet meer op prijs te stellen; hen, die ook door hunne persoonlijkheid het beste deel on-zer samenleving vormen.

In het bezit eener mate van kennis en algemeene ontwikkeling, die hen boven het gewone peil verheft, is bovendien steeds hun levens-wandel onberispelijk, hun karakter boven alle verdenking, hun verkring zonder twijfel de schoonste en nuttigste.

Cynisch, meer door gemakzucht en onverschilligheid dan door overtuiging, als onze Indo-Europeesche maatschappij in hooge mate is, ontbrekt het haar bijna geheel aan ernst. Welnu, die ernst, die verheven levensopvatting, die aan ons bestaan zijn hoogste waarde geeft en die de eenige weg is tot waar geluk, zij zijn het, die ons daarvan het beeld te aan-schouwen geven.

Laat ons dan trachten hen na te volgen.

En moge van het nederige kerkje te Soekabumi een verheffende invloed uitgaan, niet alleen op de Inlandsche Christengemeente, maar moge het ook de Europeanen aansporen tot een streven naar hoogere ontwikkeling op zedelijk gebied.

Ernst is 't leven... o zalig, die 't weten!

Arbeid en roeping en edele strijd.

De eenwigheid vraagt naar de vrucht van den tijd!

Dwazen, die 't roekloos, gedachtloos vergeten,

Die pas te laat, aan het einde der baan,

Den ernst van het lijdelc leven verstaan.

1) De tijding hoor ik wel, maar het geloof ontbrekt mij.

2) Tot deze sfeer waag ik niet op te stijgen, want dat lieffelijk woord mij tegenklinkt.

3) En toch, door dit geluid, van jongs af aan gewend, Word ik ook thans in 't leven teruggeroepen.

Buitenland.

Duitschland. Geheel Duitschland stelt belang in de ziekte van den kroonprins die, gelijk bekend is, aan kanker in de keel lijdt. In de kerken worden gebeden voor hem opgezonden, en naar elke tijding uit San Remo, waar de prins verblijft houdt, gretig uitgezien. Zoo heeft het het hart van het Christenvolk van Duitschland verheugd, dat te San Remo het lezen van Gods Woord en van „De navolging van Christus“ door Thomas à Kempis de liefsteoosde bezigheid van den vorst is. Onderscheidene liberale bladen, die over het algemeen door ongelooftige Joden geredigeerd worden, hebben er zich over geërgerd betoond, dat de zoon van den kroonprins, prins Wilhelm, zich laat gelegen liggen aan den arbeid van de vereeniging voor Evangelisatie der stad Berlijn, de „Stadmission“ genoemd, en onlangs eene der vergaderingen van die vereeniging heeft bijgewoond. Het huis van Hohenzollern rekent nog met den God van hemel en aarde. Het is een verblijdende zaak, dat een vorst-zoon zich niet schaamt om tot de begunstigers te behooren van een arbeid, waarvan niemand minder dan de bekende energieke hofprediker Stöcker de ziel is. Stöcker is de man, die door de Joodsche liberalisten en alle zoogenaamde vrijzinnigen als om strijd wordt belasterd en verguisd. En dat nu een zoon van den kroon-prins hem openlijk in zijn arbeid, om aan de diep gezonden hoofdstad het Evangelie te brengen, steunt, is natuurlijk een doorn in het oog van hen, die alles door het slijk sleuren, wat maar eenigszins schijnt te leiden tot een terug-keeren tot de wet en het getuigenis.

Jammer maar, dat de Duitse machthebbers zoo afkeerig blijven van het invoeren van een verscherpte Zondagswet. Daaraan bestaat een schreiende behoefte, doch vooral Von Bismarck blijft het tegenhouden, gelijk hij gekant is tegen het schenken van meer vrijheid en zelfstandig-heid aan de Evangelische kerk, schoon niets meer gevraagd wordt, dan hetgeen aan de Roomsche kerk in Pruisen is toegestaan. Men heeft van Von Bismarck niets anders kunnen verkrijgen, dan dat hij er in bewilligde, dat een commissie benoemd is, welke bij werkgevers en werklieden onderzoeken zou, of zij het voor mogelijk hielden, dat eene wet in het leven werd geroepen, waarbij alle arbeid op den dag des Heeren werd verboden. Men heeft zich daartoe gewend tot groote en kleine fabri-kanen, tot groote en kleine handelaars en tot het personeel, dat al deze werkgevers in dienst hebben. Van elke honderd, die er naar gevraagd zijn, hebben 25 werkgevers en 32 werklieden verzeerd, dat het mogelijk was om allen arbeid op 's Heeren dag te verbieden; 39 werk-gevers en 41 werklieden hebben elk een ver-bod met beperkingen, voor uitvoerbaar ver-klaard, terwijl 38 patroons en 27 knechts het voor ondoenlijk hielden om een verbod van Zondagsarbeid in het leven te roepen.

Wellicht zullen deze cijfers den rijkskan-seller ertoe brengen, om althans ten deele een einde te helpen maken aan de hand over hand toenemende ontheiliging van den dag des Heeren.

Dr. Hegel, den weidschen titel voerende van „Constitutional-president“, verklaarde op de Brandenburgsche provinciale synode, dat de Gereformeerde kinderen toch in de scho-len den Lutherischen Catechismus moesten leeren. Is de gemiddelde Pruisische Land-kerk opeens Lutherisch geworden? Toether toe hadden in die gemiddelde kerk beide kerken, nam. de Lutherische en de Gereformeerde, gelijke rechten. En aan elke gemeente, die tot de unite behoort, is verzekerd, dat aan haar belij-den is niets veranderd worden zal. Waarom moeten dan kinderen, waar Gereformeerde gemeenten zijn, onderwezen worden in den Lu-therischen Catechismus? Omdat het bestuur het aldus wil? Doch dit is aan de Pruisische wet gebonden, die voorschrijft, dat bij het geven van godsdienstonderwijs in de scholen zooveel mogelijk zal gelet worden op de belijdenis van de ouders der schoolgaande kinderen. Dit kan zeer gemakkelijk, als men een Gerefor-meerd onderwijzer aanstelt, of indien men dit niet wil, dan zou men den Gerefor-meerden predikant kunnen uitnoodigen om het godsdienstonderwijs in de school voor de kin-deren zijner gemeente te geven. Doch aan geen van beide dingen schijnt gedacht te worden. Zoo gaat het schier overal. Vandaar, dat de unite er steeds toe leidt, dat de gemeente van lieverlede haar Gereformeerde karakter verliest en een verzuakt Lutherisch type gaat vertoonen.

Hoeveel schade de Gereformeerde kerken geleden hebben van het te kwader ure aan-nemen van de unite, blijkt uit het volgende:

In Maagdenburg was de predikantsplaats bij de Waalsch-Gereformeerde gemeente vacant. Een oproeping, in het koninklijk „Amtblatt“ gedaan, had tengevolge, dat vier kandidaten zich aan-melden. Toen werd door den kerkeraad be-sloten, geen andere kandidaten toe te laten om naar de plaats te dingen. De Gereformeerde kandidaten waren te laat in kennis van de oproeping gekomen, behalve één, zoodat de kerkeraad tusschen drie Lutherische kandidaten en één Gereformeerden te kiezen had.

Volgens bevoegde beoordeelaars hield de Gereformeerde kandidaat de beste preek en was zijne voordracht ook zeer goed. Doch door den kerkeraad werd niet één stem op hem uitgebracht, zoodat weder een Lutherische gekozen werd. Sedert tientallen van jaren heeft deze Gereformeerde gemeente Lutherische predikanten.

Wanneer zal het in Duitschland gevoeld worden, dat het noodzakelijk is, zich en van het hiërarchische kerkbestuur en van de unite los te maken, wil men de Gereformeerde kerken niet geheel zien verdwijnen? Wanneer zal men het mogen zien, dat daar in leer en kerkre-gering wordt teruggekeerd tot Gods Woord?

Men bouwt tegenwoordig in Duitschland „Lutherkerken“, terwijl alom door „Lutheristie-ple“ gehouden worden, d. w. z. tooneelvoor-stellingen, waarbij dat wat Luther gedaan heeft tot reformatie van Duitschland, op de planken wordt gebracht.

Het bouwen van „Lutherkerken“ is zeker Roomsch; het is, alsof men van Luther een heilige maken wil, wiens nagedachtenis door steenen gebouwen moet vereeuwigd wor-den. Ook is het zonde voor God, wanneer men gebedsvorstelingen op het tooneel brengt. Tot onze spijt gaat daartegen geen enkel protest, ook niet van Gereformeerde zijde, op. Zonder weerspraak wordt van stad tot stad het Luther-stuk opgevoerd en trekt het duizenden toeschou-wers. Men zoekt er nog een godsdienstig tintje aan toe te voegen, door de menigte in het mid-den te laten medezingen de bekende kerkelijke liederen van Luther: „Men vaste berecht is enae

God“ en aan het einde: „Dankt nu allen God“, waarbij de menschen dan van hunne zitplaatsen opstaan.

De *Algem. Ev. Luth. Kirchzeitung* is zoo dwaas om in al deze dingen een nieuwe baan voor de godsdienstige beweging ontsloten te zien! Zeker om de conscientie een weinig tegemoet te komen, heeft men bepaald, dat de opbrengst dezer tooneelvoorstellingen besteed worden zal ten bate van de inwendige zending.

Frankrijk. De benoeming van den heer Sadi Carnot tot president der Fransche republiek wordt ook druk in de bladen van de Fransche Protestanten besproken. Daarin wordt opgemerkt, dat bij de gelukwenschen, die de nieuwe president van alle zijden ontving, slechts één den naam des Heeren vermeldde en deze kwam van... den sultan van Marokko!

Het wordt in den heer Carnot geroemd, dat hij zulk een eerlijk man is; zoozeer is het een zeldzaamheid geworden. Als deze heer Carnot nu maar niet het ongeluk heeft, een schoonzoon te hebben, die zich aan oneerlijke handelingen schuldig maakt, dan zal hij het eenigen tijd als voorzitter van de Fransche republiek kunnen uithouden. Doch bedreigen wij ons niet, dan gaat de Fransche republiek haar ondergang tegemoet. Weldra zal het alom in Frankrijk herdacht worden, dat honderd jaren geleden in dat land de revolutie is begonnen. De Christelijke godsdienst werd weldra voor afgeschafte verklaard, koning Lodewijk XVI moest op het schavot sterven; „Geen God en geen meester meer, weg met altair en troon!“ werd de leus. Nog is Frankrijk als volk van die dwaasheden niet genezen; zelfs staat het Gereformeerde Frankrijk nog altijd vast in het vertrouwen op de deugdelijkheid der revo-lutionaire beginselen. De jongste gebeurtenissen, waardoor president Grévy zijn ontslag moest nemen, hebben mannen als Léon Pilath niet gebracht tot een onder-zoek, of de beginselen, waarop de repu-bliek rust, wel volgens Gods Woord zijn, maar leidden hen er slechts toe om crover te zuchten, dat er in de Kamer van afgevaardigden zulke onsedelijke personen gevonden werden, en om het volk te vermanen, voortaan eerlijker lieden af te vaardigen. Van een besef, dat men de wegen des Heeren verlaten heeft en dat daar-om Gods oordeelen over Frankrijk komen moe-ten, merkt men niets. En de heer Léon Pilath is de man, die in de Fransche Gereformeerde pers den toon aangeeft. Wellicht, of liever zooged als zeker, worden wij in 1890 vergast op een vernieuwde verheerlijking van de be-ginselen der revolutie, die zooveel jammer over de volken gebracht heeft.

Meer dan eens hebben we reeds gewezen op het feit, dat men in Evangelische kringen zekere neiging gevoelde, om zich met de modernen of liberalen te verzoenen. Zelfs werd het denk-beeld geopperd, om moderne predikanten weder op predikanten-conferentien toe te laten, waart zij tevoren geweerd waren. De linker-zijde van die partij trok zich steeds meer terug en liet de leiding der zaken aan de gematigden over. Met die gematigden hoopte men van orthodoxe zijde het te kunnen vinden, althans van weersijden werd toenadering ge-toond.

Doch deze dagen heeft een feit plaats gehad, waardoor de strijd opnieuw zal gaan ontbranden. De kerkeraad van een der vijf parochies, waarin het Gereformeerde Parijs verdeeld is, n. l. die van de Oratoire, waarin de liberalen de meerderheid hebben, heeft geweigerd aan de twee predikanten van hun kerkpal de gewone toelage bij het rijksstrate-ment te doen betalen, die aan alle Parijsche predikanten verzeerd is. Deze weigering is niet het gevolg van een ledige kas, daar deze in-tegeel goed gevuld schijnt, doch heeft enkel zijn grond in het streven, om van die predi-kanten ontslagen te worden, dat men in hunne plaats liberale predikers zou willen hebben. De toelage der gemeente vormt de grootste helft van het predikantenstratament, zoodat de weigering om haar uit te betalen zooged als al een dwingen om heen te gaan. De ortho-doxe leden der parochie l'Oratoire, zegt men, hebben eenstemmig besloten, niets meer aan de kas van den kerkeraad bij te dragen. Het zou wel eigenaardig zijn, indien nu de kerke-raad al de leden kon dwingen om te blijven betalen voor de kosten van den eeredienst, terwijl het den kerkeraad vrij bleef staan om aan de Evangelische predikanten de toelage bij hun traktement te betalen.

Er is in Frankrijk een bond opgericht ten-einde met vereende krachten te arbeiden aan de verheffing van het peil der openbare zede-lijkheid. In den laatste tijd is vooral in Frankrijks hoofdstad het verkoopen van on-sedelijke lectuur op den openbaren weg schrik-barend toegenomen, terwijl een aantal blad-eren op de dierlijke hartstochten der menschen. Zonder dat de politie het belet, worden aan de deuren van gymnasia en ateliers allerlei schandelijke geschriften geveut, waardoor het opkomend geslacht op de wegen der ontucht als schepen ter slachting geleid wordt.

De schand maakt er tegenwoordig ijverig werk van, om een petitie aan de regering te laten teekenen, teneinde deze te bewegen, om aan het onbeschaamd venten van roogen, pornogra-fische geschriften een einde te maken. Reeds zijn vele duizenden handteekeningen ver-kegen; overal treden sprekers op om tegen de zedenbedervende pers te getuigen en ten strijde te roepen tegen alles, wat den volksgeslacht kan verlagen. Onder dezen neemt de heer De Pres-sensé een eerste plaats in. De bond vraagt niet aan de regering, dat zij nieuwe wetten aan de vertegenwoordiging des lands voorstelt, doch dat zij de bestaande verordeningen hand-haalt.

Dat het noodig is, zich om deze oorzaak tot de regering te wenden, bewijst volgens ons, dat het én in regeringskringen, én onder het volk alledroefvuldig gesteld is. Kan het anders? Waar de profetie ontbrekt, wordt het volk ontbloet, ontbloet ook aan goede zeden.

Gemengd Nieuws.

De Académie Française, eene vergadering der voor-naamste geleerden van Frankrijk, deelt jaarlijks een grooten prijs uit, n. l. de *prix de vers* (de prijs der deugd). Van alle zijden komen eerst berichten in van deugdzaam lieden, die in een of andere zaak hebben uitgeblonken. Na alles behoorlijk onderzocht en ge-wogen te hebben, wordt de deugdzaamste onder de deugdzaam bekroond. Dit jaar werd aan een ma-troos, die met groote tegenwoordigheid van geest vele menschenlevens gered had, de hoogste prijs toe-gekend. De man heet Delamoy. De *Erasmist* meldt, dat deze man met zijn geest voor enige jaren tot de Meibedische kerk van Calais is overgegaan.